

Broj: 03-23.1-21-6/16
Sarajevo, 05.02.2016.god.

BOSNA I HERCEGOVINA
PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BOSNE I HERCEGOVINE
SARAJEVO

PRIMLJENO. 05-02-2016			
Organizaciona jedinica	Klasifikaciona oznaka	Kredni broj	Broj priloga
03/3	50-19-343		6

PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BOSNE I HERCEGOVINE
Zajednička komisija za ekonomske reforme i razvoj
N/r sekretara

Predmet: Informacija o kretanju makroekonomskih pokazatelja za period januar/siječanj – decembar/prosinac 2015. godine, dostavlja se

Poštovani,

Direkcija za ekonomsko planiranje Vijeća ministara Bosne i Hercegovine (DEP) je pripremila dokument pod nazivom Informacija o kretanju makroekonomskih pokazatelja za period januar/siječanj – decembar/prosinac 2015. godine. Navedeni materijal se dostavlja radi razmatranja i primanja k znanju.

S poštovanjem,

V.D. DIREKTOR

Zoran Zeljko

U prilogu:
- kao u tekstu

**BOSNA I HERCEGOVINA
VIJEĆE MINISTARA
DIREKCIJA ZA EKONOMSKO PLANIRANJE**

**БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
САВЈЕТ МИНИСТАРА
ДИРЕКЦИЈА ЗА ЕКОНОМСКО ПЛАНИРАЊЕ**

**BOSNIA AND HERZEGOVINA
COUNCIL OF MINISTERS
DIRECTORATE FOR ECONOMIC PLANNING**

**INFORMACIJA
o kretanju makroekonomskih pokazatelja
za januar/siječanj - decembar/prosinac 2015. godine**

Sarajevo, februar/veljača 2016. godine

Sadržaj:

Uvod.....	3
1. Realni sektor.....	4
1.1. <i>Industrijska proizvodnja</i>	4
1.2. <i>Tržište rada</i>	5
2. Javne finansije.....	6
2.1. <i>Indirektni porezi u BiH</i>	6
2.2. <i>Prihodi od direktnih poreza, doprinosa i neporeskih prihoda u BiH</i>	8
3. Cijene, monetarni i finansijski sektor.....	9
3.1. <i>Cijene – Indeks potražaćkih cijena (CPI)</i>	9
3.2. <i>Monetarni agregati</i>	9
3.3. <i>Prosječna obvezna pričuva</i>	10
3.4. <i>Devizne pričuve Centralne banke BiH</i>	10
3.5. <i>Depoziti</i>	11
3.6. <i>Kredit</i>	12
3.7. <i>Berze</i>	12
4. Vanjski sektor.....	13
5. Strane direktne investicije.....	16

Uvod

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je na 79. sjednici održanoj 05.03.2009. godine razmotrilo i usvojilo Prijedlog mjera iz nadležnosti Vijeća ministara BiH za ublažavanje uticaja globalne ekonomske krize na privredu BiH. Direkcija za ekonomsko planiranje je zadužena da u vezi sa navedenim prati kretanje makroekonomskih pokazatelja i da izvještaj o kretanju mjesečno dostavlja Vijeću ministara.

Direkcija je zadužena da „Informaciju“ dostavlja mjesečno Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine u svrhu praćenja uticaja svjetske ekonomske krize na ekonomiju BiH.

„Informacija“ obuhvata kretanje glavnih makroekonomskih pokazatelja u BiH za navedeni period. Detaljna pojašnjenja svih oblasti koje su obuhvaćene u ovom dokumentu se mogu naći u Ekonomskim trendovima BiH koje publikuje Direkcija, kvartalno - četiri puta godišnje, te redovno dostavlja Vijeću ministara i Parlamentu BiH.

* * *

Dostupni podatci kvartalnog ekonomskog rasta u prva tri tromjesečja 2015 godine ukazuju na značajan realni rast od približno 3%. Sličan rast bi mogao biti ostvaren i na nivou cijele godine obzirom na pokazatelje iz četvrtog tromjesečja. Iako je značajan dio ovog povećanja bio posljedica baznog efekta poplava iz prethodne godine (niska osnovica iz prethodne godine uslijed pada aktivnosti izazvanog poplavama), pokazatelji sa rashodovne strane mjerenja ekonomske aktivnosti ne podržavaju u potpunosti ovako visoke stope. Tu je prije svega dosta slab nominalni i realni rast robnog izvoza od približno 3% u 2015. godini praćen nimalo impresivnim povećanjem proizvodnje u prerađivačkoj industriji od 4,8%. Time je robni izvoz nominalno približno rastao stopom iz 2014. godine, dok je rast prerađivačke industrije bio tek donekle ubrzan i to uprkos ubrzanju ekonomskog rasta u eksternom okruženju.

S druge strane, skroman realni rast uvoza od preko 1% u prva tri tromjesečja (uz nominalni pad), uz dostupne podatke uvoza za četvrto tromjesečje ukazuju na skroman doprinos domaće tražnje ukupnom ekonomskom rastu. Pri tome, smanjenje vrijednosti uvoza kapitalnih dobara od 3% u 2015. godini uz negativan rast građevinskih radova u prva tri tromjesečja od 1,9% ukazuju na pad investicija, dok skroman rast PDV prihoda (prema poreskim prijavama) od 0,6% ukazuje na skromno povećanje finalne potrošnje.

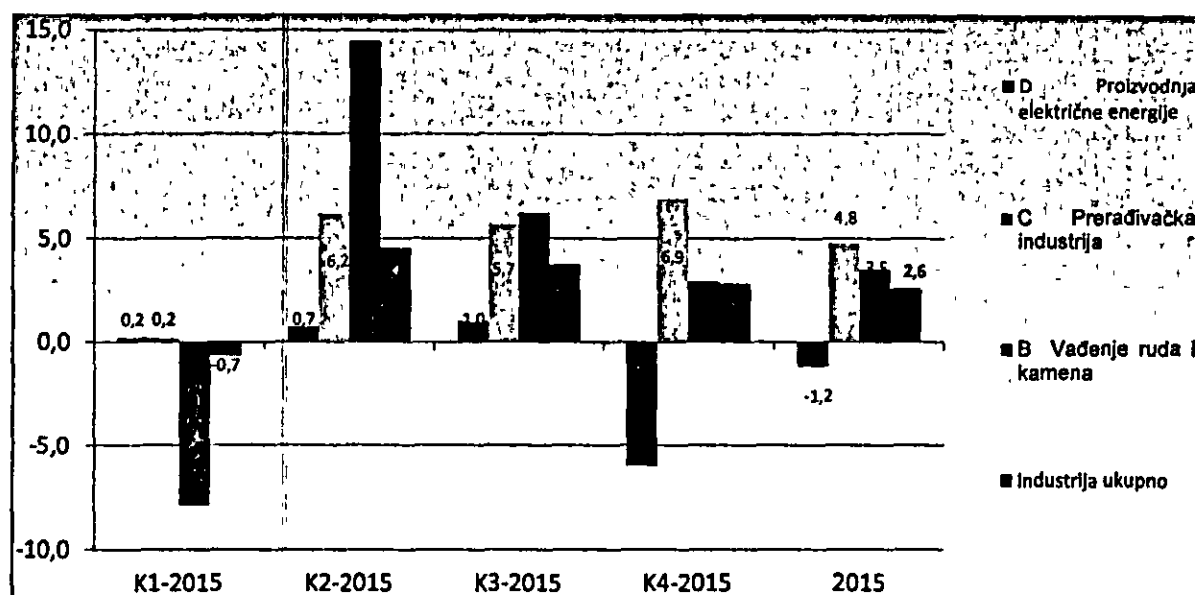
Sve ovo ukazuje da je realno smanjenje vanjskotrgovinskog deficita u najvećoj mjeri rezultat tek skromnog rasta uvoza, bez obzira na nizak rast robnog izvoza 2015. godine.

1. Realni sektor

1.1. Industrijska proizvodnja

Povećanje ekonomske aktivnosti u okruženju, kretanje svjetskih cijena berzanskih roba, posebno energenata i hrane, te bazni efekat iz prošle godine odredili su kretanje industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini tokom 2015. godine. Tako je BiH u 2015. godini ostvarila povećanje fizičkog obima industrijske proizvodnje od 2,6% koji je istovremeno bilo praćeno i povećanjem broja zaposlenih.¹ Posmatrano po kvartalima može se zaključiti da rast ostvaren u drugoj polovini godine. Respektivne stope rasta po kvartalima i po sektorima prikazane su na grafikonu ispod:

Grafikon 1: Pregled industrijske proizvodnje u BiH tokom 2015. godine po sektorima i kvartalima

Izvor: Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine

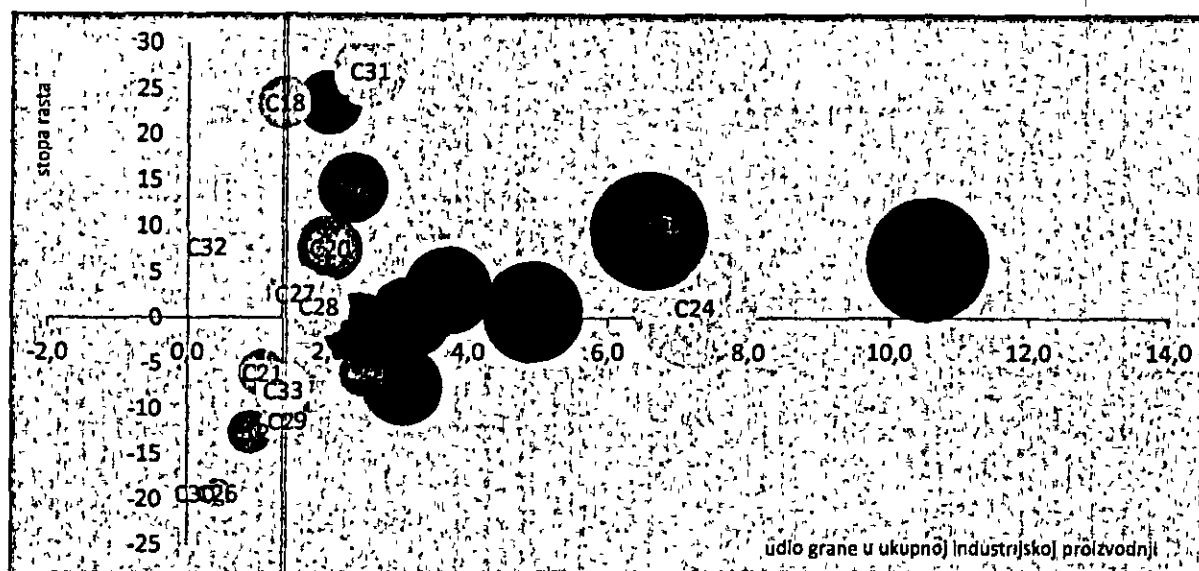
Ako se bh. industrijska proizvodnja tokom 2015. godine posmatra po sektorima evidentno je da je glavni generator rasta bila prerađivačka industrija koja je ostvarila povećanje proizvodnje od 4,8%.

Posmatrano po glavnim industrijskim grupama proizvoda evidentno je da su najviše stope rasta ostvarene u okviru trajnih proizvoda za široku potrošnju 22,5%, proizvodi za međufaznu potrošnju 6,6% i netrajnih proizvoda za široku potrošnju 4,4%, što potvrđuje konstataciju da je rast industrijske proizvodnje ostvaren zahvaljujući izvozno orijentiranim granama prerađivačke industrije, odnosno jačanju izvozne tražnje.

Pojedinačno posmatrano po industrijskim granama najviše stope rasta tokom 2015. godini ostvarene u okviru proizvodnje namještaja 27%, gotovih metalnih proizvoda 9,6%, hemijskih proizvoda 7,6% i u proizvodnji prehrambenih proizvoda gdje je godišnji rast proizvodnje iznosio 6,4%. Na grafikonu ispod prikazani su pojedinačni udjeli i stope rasta po granama u prerađivačkoj industriji u BiH:

¹ Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, Saopštenje "Indeks obima industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini za decembar 2015. godine", 25.01.2016.

Grafikon 2: Kretanje bh. prerađivačke industrije tokom 2015. godine po granama

Izvor: Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine

S druge strane, u navedenom periodu je izostao značajniji doprinos sektora čija kretanja su determinisana domaćom tražnjom. Tako je u okviru sektora rudarstvo zabilježen blagi rast od 3,5% prvenstveno zahvaljujući povećanju proizvodnje u rudnicima metalnih ruda gdje je registrirano povećanje proizvodnje od 11,6%, dok je proizvodnja u rudnicima uglja i lignita povećana za 1,9% u odnosu na prošlu godinu.

Tokom 2015. godine usljed pada proizvodnje električne energije doprinos ovog sektora ukupnoj industrijskoj proizvodnji je izostao. Prema podacima NOSBIH-a ukupna proizvodnja električne energije u BiH smanjena je za oko 2%, usljed podjednagog pada proizvodnje kako u hidro i termoelektanama od 1,6% odnosno 2,4%. S druge strane, ukupna potrošnja električne energije u BiH povećana je za oko 3%, što je u ravni sa ostvarenim povećanjem ukupne industrijske proizvodnje i ekonomskog rasta na kraju 2015. godine.²

1.2. Tržište rada

Ukupna radna snaga u BiH u novembru 2015. godine je uvećana za 0,2% g/g uz povećanje broja zaposlenih i istovremeno smanjenje broja nezaposlenih lica. Ukupan broj zaposlenih lica u BiH u novembru 2015. godine je uvećan za 1,9% g/g i iznosi 719,2³ hiljada. U posmatranom mjesecu najveći doprinos rastu broja zaposlenih u BiH je u djelatnostima trgovine na veliko i malo, popravke motornih vozila i motocikala i prerađivačkoj industriji, a najbrži rast broja zaposlenih u posmatranom periodu je bio u djelatnosti poslovanja nekretninama⁴.

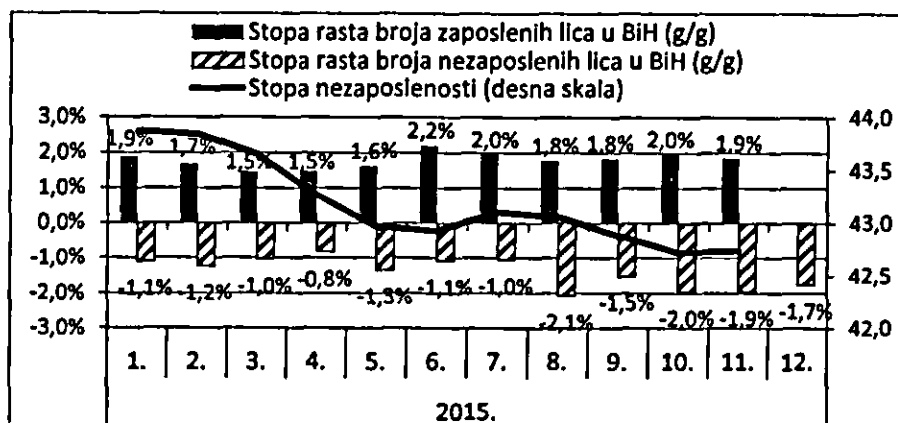
² NOSBIH, „Izveštaj o tokovima električne energije na prijenosnoj mreži u BiH za decembar“, 15. januar 2016.god

³ Privremeni podatak, Agencija za statistiku BiH. Podaci o broju zaposlenih u BiH su revidirani u 2015. godini.

⁴ Stopa rasta od 17,1% g/g. Međutim, doprinos pomenute djelatnosti ukupnom rastu broja zaposlenih je bio manji zbog malog udjela.

Administrativna stopa nezaposlenosti u novembru 2015. godine je iznosila 42,7%.⁵ Ukupan broj nezaposlenih lica u BiH u decembru 2015. godine smanjen je za 1,7% g/g i iznosi 537,6 hiljada.

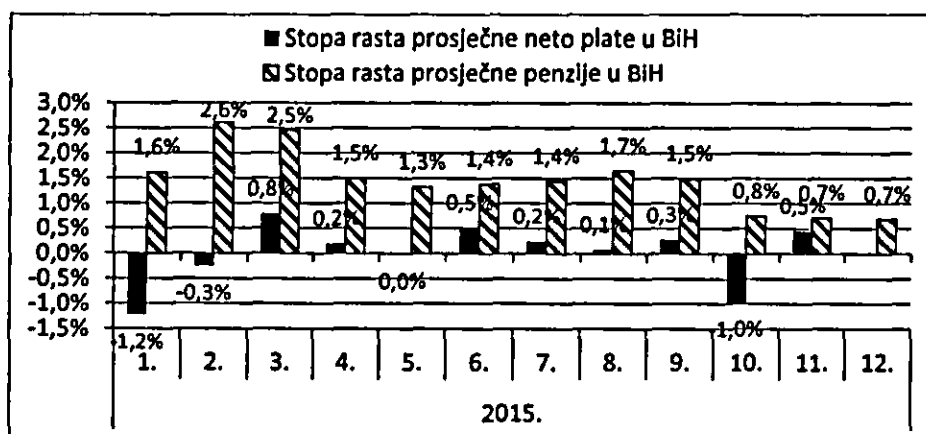
Grafikon 3: Stope rasta broja zaposlenih⁶ i nezaposlenih lica u BiH (poređenje sa istim periodom 2014. god.)

Izvor: BHAS, entitetski zavodi za zapošljavanje, Zavod za zapošljavanje BD

Prosječna neto plata u BiH u novembru 2015. godine iznosila je 826 KM i u poređenju sa istim mjesecom 2014. godine nominalno je veća za 0,5%. Najveće stope rasta prosječne neto plate u posmatranom periodu registrovane su u područjima prevoza i skladištenja (6,2% g/g) i Informacija i komunikacija (5,1% g/g). S druge strane, u područjima djelatnosti pružanja smještaja, pripreme i usluživanja hrane te poslovanja nekretninama registrovano je najveće smanjenje neto plata u novembru 2015. godine u poređenju sa istim mjesecom prethodne godine (-3,9% i -6,1% respektivno). Prosječna penzija u BiH u decembru 2015. godine se nije mijenjala u odnosu na prethodni mjesec i iznosi 357⁷ KM, ali je u odnosu na decembar 2014. godine veća za 0,7%. Minimalne penzije u decembru 2015. godine se nisu mijenjale i iznose 326,2 KM u FBiH i 174,4 KM u RS.

Grafikon 4: Stope rasta prosječne neto plate⁸ i penzije u BiH (poređenje g/g)

Izvor: BHAS, entitetski penzioni fondovi, DEP kalkulacije

⁵ Administrativna stopa nezaposlenosti je izračunata kao odnos broja nezaposlenih lica i ukupne radne snage. Podatak se odnosi na novembar jer broj zaposlenih lica za decembar nije objavljen u periodu pripreme Informacije.

⁶ Podatak o broju zaposlenih za oktobar 2015. godine nije objavljen u periodu pripreme Informacije.

⁷ Prosječna penzija u BiH je izračunata na osnovu entitetskih nivoa penzija ponderisanih odnosom ukupnog broja penzionera u svakom od bh. entiteta.

⁸ Podatak o neto platli za oktobar 2015. godine nije objavljen u periodu pripreme Informacije.

2. Javne finansije

2.1. Indirektni porezi u BiH

Koliko je iznosio godišnji rast novembarskih bruto prihoda, toliko je iznosio njihov godišnji pad ostvaren u decembru mjesecu 2015. godine. Navedeno smanjenje prikupljenih bruto prihoda uz neznatan pad povrata sa JR, u posmatranom mjesecu je dovelo do negativne godišnje stope rasta neto prihoda (2,4%). Uprkos godišnjem rastu neto prihoda od akciza od 8,7% (sa 1,9 p.p doprinosa rastu ukupnim neto prihodima), na smanjenje istih najviše se odrazilo smanjenje prihoda od PDV-a i carina sa negativnim doprinosima.

Bez obzira na smanjenje prikupljenih neto prihoda tokom posmatranog mjeseca, budžetski prilivi sa JR ipak bilježe skroman rast. Ovo je ostvareno zahvaljujući smanjenju obaveza po osnovu servisiranja vanjskog duga (19,8% g/g).

Godišnji decembarски rast prihoda od PDV-a, a prema PDV prijavama, bilježi smanjenje od 4,9% zbog smanjenja prihoda od PDV-a po osnovu uvoza roba (-9,4% g/g), kao rezultata smanjenja uvoza u istom periodu. Tokom istog mjeseca godišnji rast prihoda od PDV na promet domaćih roba i usluga bilježi povećanje od 7,7% g/g. U decembru je prikupljeno 107 miliona KM prihoda od akciza.

Godišnji rast uvoznih akciza je iznosio 7,0%, a domaćih 12,6% u mjesecu decembru 2015. godine.

Zadnje tromjesečje 2015. godine obilježio je skroman, skoro neznatan rast ukupno prikupljenih neto prihoda (0,5% g/g). Rezultat ovako niske stope rasta neto prihoda jeste smanjenje istih tokom dva mjeseca, odnosno oktobra i decembra. Negativan doprinos rastu su, kao i na nivou posljednjeg mjeseca, dali smanjenje prihoda od PDV-a i carina.

U istom periodu, budžetski prilivi sa JR bilježe skromno povećanje (1,4% g/g), praćeno rastom neto prihoda kao i skromnim smanjenjem obaveza za servisiranje vanjskog duga (4,8% g/g).

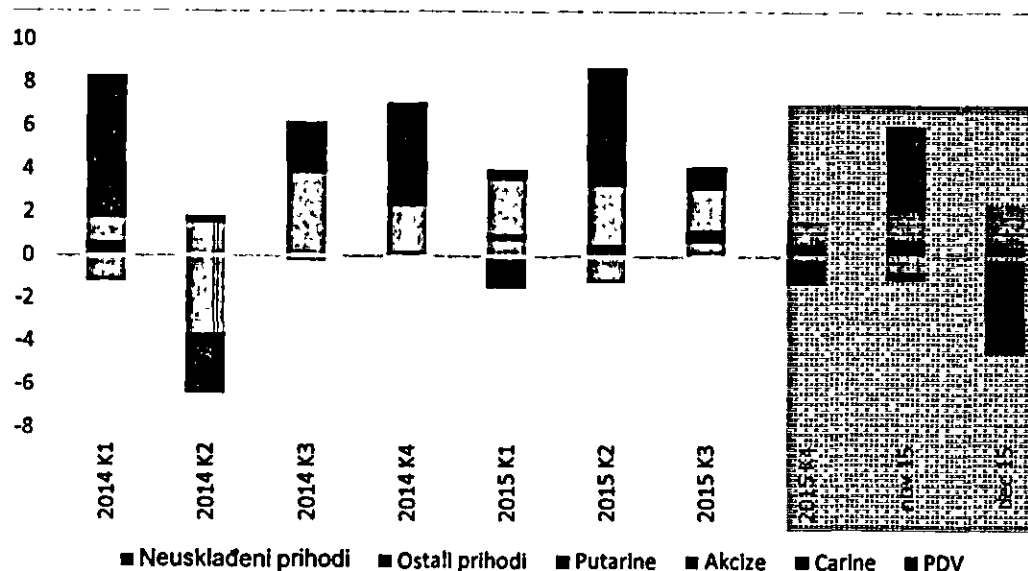
Ako se posmatra kumulativ perioda januar-december 2015. godine, godišnje stope su istog predznaka, ali nešto niže od onih koje su ostvarene u periodu januar-novembar 2015.

Tabela 1: Naplata i raspodjela prihoda od indirektnih poreza (rast g/g u % ako nije drugačije naznačeno)

	2015 strukt ura	2015 Jan-dec	2015 K1	2015 K2	2015 K3	2015 K4	2015 okt	2015 nov	2015 dec
Bruto prihodi - prikupljeno	100,0	1,8	3,4	4,7	1,5	-1,8	-4,6	2,6	-2,8
Povrati	17,2	-6,5	5,0	-7,1	-10,5	-11,1	-22,4	-6,8	-4,4
Neto prihodi - prikupljeno	82,8	3,7	3,1	7,5	4,2	0,5	-0,7	4,7	-2,4
PDV	51,2	1,5	-2,3	8,4	1,5	-1,2	-3,4	6,4	-5,7
Carine	3,8	1,9	11,3	6,5	3,0	-9,9	-9,6	-7,3	-12,3
Akcize	22,2	7,7	10,1	9,9	6,8	4,3	0,2	4,9	8,7
Putarine	5,0	8,7	5,9	9,4	10,4	8,3	3,1	13,2	8,9
Ostali prihodi	0,3	4,2	9,3	-4,6	1,3	12,5	9,5	26,2	2,8
Neusklađeni prihodi	0,3	170,0	241,2	149,8
Raspoloživo za raspodjelu	100,0	1,9	3,9	4,9	1,4	-1,8	-5,4	2,6	-2,1
Minimalne rezerve	17,4	-6,4	4,5	-7,1	-9,7	-11,2	-23,9	-9,2	-0,9
Budžeti	82,6	3,9	3,8	7,9	3,9	0,5	-1,3	5,4	-2,3
Servisiranje vanjskog duga	9,1	-17,6	-10,1	-28,4	-26,2	-4,8	2,7	15,4	-19,8
FBIH	5,9	-17,8	-10,2	-27,8	-29,4	-4,3	2,5	16,7	-21,3
RS	3,1	-17,8	-10,1	-30,1	-23,8	-5,6	3,2	12,3	-17,1
BD	0,0	91,3	87,3	1,6	4.301	-0,4	9,1	0,0	-5,1
Raspodjeljeno nakon servisiranja vanjskog duga	73,5	7,4	5,8	17,0	6,8	1,4	-1,7	3,9	2,6
Institucije BiH	11,8	0,0	0,0	1,6	0,0	-1,5	0,0	-4,3	-4,3
FBIH	39,4	9,3	9,1	23,5	7,1	0,7	21,4	-2,3	3,4
RS	19,8	8,8	3,6	16,8	10,6	4,7	26,3	0,8	7,2
BD	2,4	3,7	4,4	9,3	1,2	0,7	-0,4	-0,9	-2,1

Izvor: UIO BiH

Grafikon 5: Dinamika i struktura rasta neto prihoda u procentnim poenima

Izvor: UIO BiH

2.2. Prihodi od direktnih poreza, doprinosa i neporeskih prihoda u BiH

Prikupljeni prihodi u entitetskim poreskim uprava u decembru bilježe neznatan godišnji rast od svega 0,6%, nakon značajnog godišnjeg rasta od 5,3% u novembru mjesecu 2015. godine. Skroman rast rezultat je prije svega, smanjenja prikupljenih prihoda u PU RS od 6,9% g/g (rast u novembru iznosio je 7,5% g/g). Prihodi u nadležnosti PU FBiH su veći za 4,7% u odnosu na isti mjesec prethodne godine. Tokom decembra mjeseca u FBiH glavne kategorije prihoda bilježe rast, dok u RS jedino porezi građana i doprinosi za zapošljavanje lica sa invaliditetom imaju pozitivne stope rasta.

Ipak, ovakvo kretanje ukupnih prihoda u RS u decembru mjesecu se nije bitnije odrazilo na kumulativni perioda januar-decembar, kako na nivou entiteta, tako i na BiH nivou. Rast prihoda u posmatranom periodu je iznosio 6,2% g/g, kao rezultat povećanja od 8,1% u FBiH i 2,6% u RS.

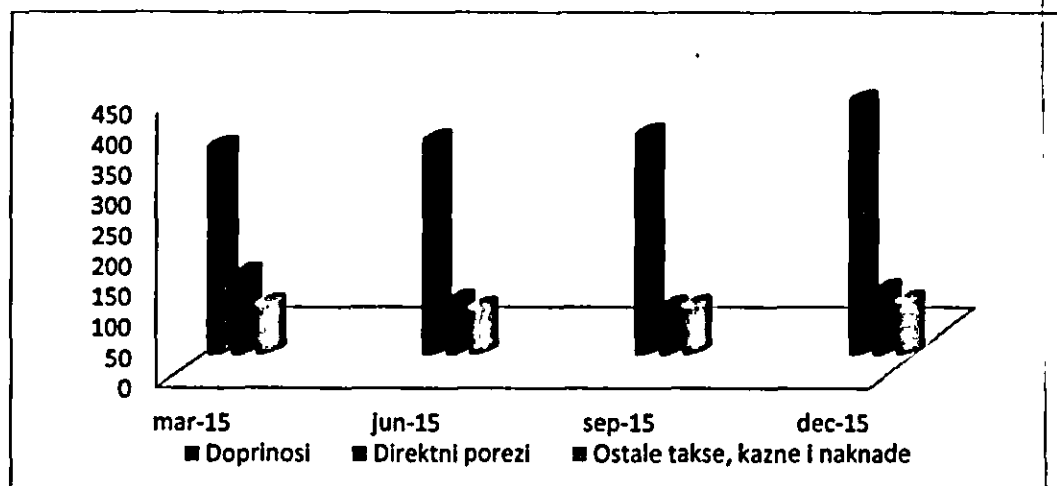
Kako su se kretale pojedine kategorije prihoda u entitetskim poreskim upravama može se vidjeti iz tabele ispod.

Tabela 2: Prihodi od direktnih poreza, doprinosa, taksi, naknada i sl.

Naziv prihoda	FBiH Jan-dec 2015			RS Jan-dec 2015			BiH Jan-dec 2015		
	miliona KM		rast u %	miliona KM		rast u %	miliona KM		rast u %
	2014	2015		2014	2015		2014	2015	
Direktni porezi	536,2	668,2	24,6	396,5	413,4	4,3	932,7	1.081,6	16,0
Porez na dohodak	291,7	337,4	15,7	227,9	228,0	0,0	519,6	565,4	8,8
Porez na dobit	161,6	187,7	16,1	131,7	145,3	10,3	293,3	332,9	13,5
Porezi građana	81,6	141,7	73,6	22,8	23,1	1,3	104,4	164,8	57,8
Ostali porezi	1,2	1,4	12,0	14,2	17,0	20,4	15,4	18,4	19,7
Ostale takse, kazne i naknade	491,5	590,5	20,1	345,1	337,9	-2,1	836,6	928,4	11,0
Doprinosi	2.767,5	2.843,4	2,7	1.346,8	1.392,4	3,4	4.114,3	4.235,7	3,0
PIO	1.518,5	1.570,1	3,4	738,6	754,4	2,1	2.257,2	2.324,5	3,0
Zdravstvo	1.123,5	1.145,9	2,0	512,2	539,0	5,2	1.635,8	1.684,9	3,0
Zapošljavanje	125,5	127,4	1,6	37,0	38,3	3,5	162,5	165,8	2,0
Dječija zaštita	0,0	0,0	-	54,5	56,5	3,6	54,5	56,5	3,6
Zapošljavanje invalida	0,0	0,0	-	4,4	4,1	-5,7	4,4	4,1	-5,7
UKUPNO	3.795,2	4.102,0	8,1	2.088,4	2.143,7	2,6	5.883,6	6.245,7	6,2

Izvor: Poreska uprava RS i Poreska uprava FBiH

Grafikon 6: Direktni porezi, doprinosi i ostali prihodi u nadležnosti entitetski poreskih uprava (mil. KM)

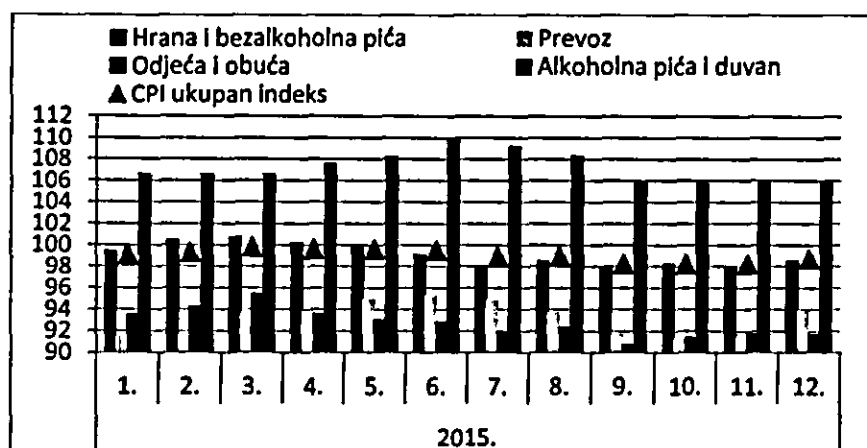
Izvor: Entitetske poreske uprave

3. Cijene, monetarni i finansijski sektor

3.1. Cijene – Indeks potrošačkih cijena (CPI)

Cijena nafte na svjetskom tržištu u decembru 2015. godine je smanjena oko 40% g/g, prirodnog gasa 44,4%, a cijena hrane je niža za 16,3%.⁹ Niže cijene energenata i hrane su značajno determinisale opšti novo cijena u BiH. U BiH u decembru 2015. godine registrovana je deflacija od 1,3% g/g, odnosno za period I-XII 2015. godine deflacija je iznosila 1%. Naznačajnija smanjenja cijena u posmatranom mjesecu u okviru CPI indeksa bila su u odjeljcima odjeće i obuće (-8,3% g/g), prevoza (-6,1% g/g), hrane i bezalkoholnih pića (-1,5% g/g). Kao i prethodnih mjeseci najbrži rast cijena registrovan je u odjeljku alkoholnih pića i duvana (5,8% g/g).¹⁰

Grafikon 7: Indeksi potrošačkih cijena pojedinih odjeljaka CPI indeksa – poređenje g/g

Izvor: BHAS

3.2. Monetarni agregati¹¹

Ukupna novčana masa (M2) za 11 mjeseci 2015. godine iznosila je 18,5 mlrd. KM, od čega se na novac u užem smislu (M1) odnosilo 8,0 mlrd. KM, a na kvazi novac (QM) 10,5 mlrd. KM. Stope rasta monetarnih agregata dane su u tabeli ispod.

Zahvaljujući ponovnom pozitivnom rastu depozita banka kod monetarnih vlasti (9,6% g/g), pričuvni novac zabilježio je rast od 10,1% g/g i dosegao iznos od 7,6 mlrd. KM¹².

⁹ Izvor: MMF baza podataka (indeks hrane, sirova nafta - simple average of three spot prices, prirodni gas – Rusija).

¹⁰ Detaljnije o povećanju akciza i poskupljenju cigareta i duvana u Informacijama iz prve polovine 2015. godine.

¹¹ Podaci za monetarne agregate, obveznu pričuvu, kredite i depozite za I.-XII. 2015. godine nisu bili dostupni u vrijeme izrade ove informacije.

¹² Za devet mjeseci 2015. godine rast depozita monetarnih vlasti bio je negativan (-4,5% g/g) što je dovelo do usporavanja rasta pričuvnog novca na 2,6% g/g.

Tabela 3: Monetarni agregati (u mil. KM, stanje na kraju razdoblja)¹³

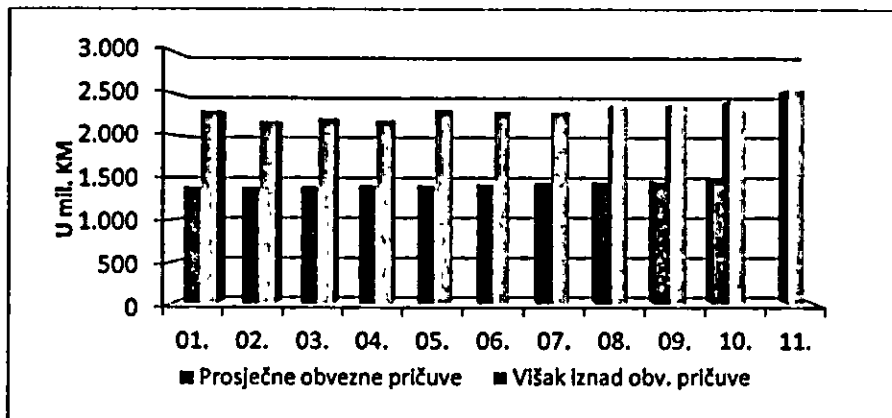
Razdoblje	Pričuvni novac (M0)	Transakcijski novac (M1)	Kvazi novac (QM)	Novac u širem smislu (M2)
I. - XI. 2015.	7.604	7.984	10.486	18.470
Stopa rasta g/g				
I. - XI. 2015.	10,1%	11,7%	5,5%	8,1%

Izvor: CBBiH

3.3. Prosječna obvezna pričuva Centralne banke BiH

Prosječan saldo računa obveznih pričuva u promatranom razdoblju iznosio je 4,0 mlrd. KM što je za 7,7% više u odnosu na 11 mjeseci 2014. godine. Na ubrzavanje rasta obveznih pričuva utjecao je pozitivan rast viška iznad obveznih pričuva (8,5% g/g), a koji je prije dva mjeseca bio negativan (-2,6% g/g). Također, i prosječne obvezne pričuve bilježe nešto brži rast (6,4% g/g) u odnosu na dva mjeseca ranije (3,3% g/g). Višak iznad obveznih pričuva iznosio je 2,5 mlrd. KM, a prosječne obvezne pričuve 1,5 mlrd. KM.

Grafikon 8: Struktura računa obveznih pričuva u 2015. god. (u mil. KM, stanje na kraju razdoblja)

Izvor: CBBiH

3.4. Devizne pričuve Centralne banke BiH

Tijekom cijele 2015. godine devizne pričuve bilježile su pozitivne godišnje stope promjene (u prosjeku 10,9% g/g). Na kraju godine dosegle su iznos od 8,6 mlrd. KM što je za 780,7 mil. KM veće u odnosu na godinu ranije. U strukturi deviznih pričuva dominiraju inozemni vrijednosni papiri s učešćem od 84,7% g/g, a zatim slijede depoziti kod nerezidentnih banaka (11,7%), zlato (2,1%) te inozemna valuta u trezoru CBBiH (1,5%). Promjene u strukturi deviznih pričuva rezultat su dešavanja prvenstveno na finansijskom tržištu Eurozone.

¹³ Pričuvni novac (M0) čine gotovina izvan monetarnih vlasti, depoziti banaka kod monetarnih vlasti i prenosivi depoziti drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti. Transakcijski novac (M1) čine gotovina izvan banaka i prenosivi depoziti u domaćoj valuti. Kvazi novac (QM) čine ostali depoziti u domaćoj valuti, prenosivi depoziti u inozemnoj valuti i ostali depoziti u inozemnoj valuti. M1 i QM čine M2.

Tabela 4: Devizne pričuve (u mil. KM, stanje na kraju razdoblja)

Godina	Mjesec	Zlato	Držanje SDR	Inozemna valuta u trezoru CBBiH	Depoziti kod nerezidentnih banaka	Ostalo	Investicije u vrijednosne papire	Bruto devizne pričuve
1	2	3	4	5	6	7	8	9=3+...8
2015.	03.	205	9	97	1.202	0	6.284	7.797
2015.	06.	198	6	62	1.113	0	6.533	7.912
2015.	09.	187	4	95	628	0	7.363	8.276
2015.	12.	182	4	129	1.004	0	7.288	8.606
Stopa rasta g/g								
2015.	03.	16,9%	268,0%	33,8%	-20,1%	-	20,9%	12,1%
2015.	06.	8,1%	138,9%	3,9%	-22,7%	-	19,7%	10,8%
2015.	09.	4,5%	1,9%	133,6%	-75,2%	-	47,7%	7,0%
2015.	12.	-0,2%	-27,4%	79,0%	-54,0%	-	35,4%	10,0%

Izvor: CBBiH

3.5. Depoziti

Ukupni depoziti iznosili su 16,5 mlrd. KM i veći su za 7,9% g/g. Svi sektori zabilježili su pozitivan godišnji rast, a što se može vidjeti u tabeli ispod.

Tabela 5: Sektorska struktura depozita za deset mjeseci 2015. (u mil. KM, stanje na kraju razdoblja)¹⁴

Razdoblje	Ukupni depoziti	Depoziti stanovništva	Depoziti nefinancijskih poduzeća	Depoziti opće vlade	Ostali
I. - XI. 2015.	16.461,3	9.741,7	3.775,4	1.594,2	1.350,0
Stopa rasta g/g					
I. - XI. 2015.	7,9%	7,6%	7,4%	11,0%	7,4%
Učešće u ukupnim kreditima					
I. - XI. 2015.	100,0%	59,2%	22,9%	9,7%	8,2%

Izvor: CBBiH

3.6. Krediti

Ukupni krediti na kraju studenog 2015. godine iznosili su 17,3 mlrd. KM i zabilježili su stopu rasta od 3,4% g/g, a što je najveća zabilježena stopa u 2015. godini. Ovo je rezultat pozitivne stope rasta kredita nefinancijskim poduzećima, a koji su godinu dana unazad bilježili negativan godišnji rast¹⁵. Detaljan pregled strukture kredita kao i godišnje stope promjene dana su u tabeli ispod.

¹⁴ Sektor nefinancijskih poduzeća čine nefinancijska javna i privatna poduzeća. Sektor opće vlade čine sve razine vlada u BiH. Za potrebe izrade Informacije ostali sektor čine: ostale financijske institucije, neprofitne organizacije i ostali, jer pojedinačno, ovi sektori imaju malo učešće u ukupnim depozitima, odnosno ukupnim kreditima.

¹⁵ Godišnja stopa rast kredita nefinancijskim poduzećima bila je negativna od studenog 2014. godine do listopada 2015. godine.

Tabela 6: Sektorska struktura kredita za deset mjeseci 2015. godine (u mil. KM, stanje na kraju razdoblja)

Razdoblje	Ukupni krediti	Krediti stanovništvu	Krediti nefinancijskim poduzećima	Krediti općoj vladi	Krediti ostalim sektorima
I - XI. 2015.	17.296,7	7.800,0	8.261,6	1.145,1	90,0
Stopa rasta g/g					
I - XI. 2015.	3,4%	5,3%	1,2%	9,2%	8,9%
Učešće u ukupnim kreditima					
I - XI. 2015.	100,0%	45,1%	47,8%	6,6%	0,5%

Izvor: CBBIH

3.7. Berze

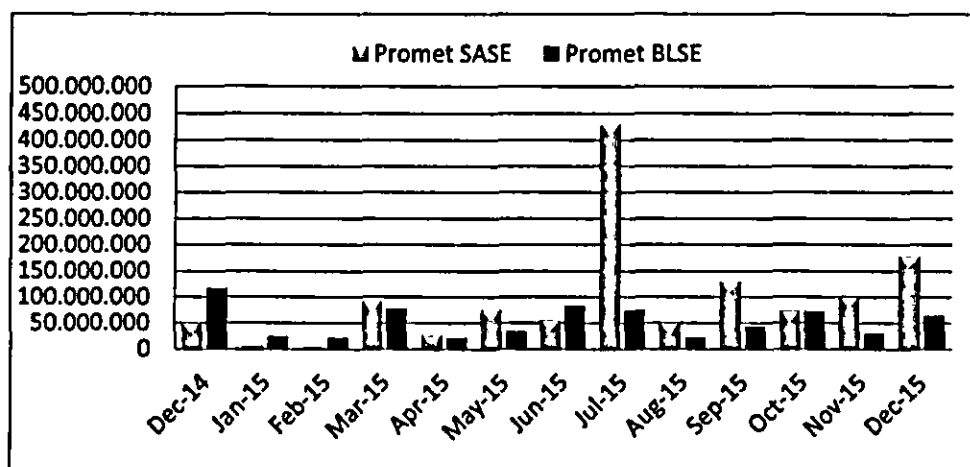
Na Sarajevskoj berzi (SASE) u mjesecu decembru 2015. godine ostvaren je promet u iznosu od 177,8 miliona KM što čini 73,7% od ukupnog ostvarenog prometa na berzama u BiH. Koristeći infrastrukturu Sarajevske berze, u mjesecu decembru, uspješno su završene 37. emisija trezorskih zapisa, te 13. i 14. emisija obveznica Federacije Bosne i Hercegovine, čime je prikupljeno ukupno oko 150 miliona KM, što čini 84,3% ostvarenog prometa. Promet na SASE u mjesecu decembru je veći za 3 puta u odnosu na promet u istom mjesecu 2015. godine. Najveći promet u decembru ostvaren je sa dionicama emitenta "Duka & Bosna" d.d. Brčko u iznosu od 3 miliona KM.

Na Sarajevskoj berzi (SASE) u 2015. godini ostvaren je ukupan promet u iznosu od 1,22 milijarde KM što čini 68,5% od ukupnog ostvarenog prometa na berzama u BiH. Putem Sarajevske berze, emisijom trezorskih zapisa i obveznica Federacije Bosne i Hercegovine prikupljeno je ukupno 608 miliona KM što čini 49,8 % ostvarenog prometa. Promet na SASE u je veći 97 % u odnosu na promet u 2014. godini. Najveći promet u 2015. godini ostvaren je sa dionicama emitenta "Unicredit bank" d.d. Sarajevo u iznosu od 227,8 miliona KM.

Na Banjalučkoj berzi (BLSE) u mjesecu decembru 2015. godine ostvaren je promet u iznosu od 63,6 miliona KM što čini 26,3 % od ukupnog prometa ostvarenog na berzama u BiH u ovome mjesecu. Od ovoga iznosa 19,9 miliona KM je ostvareno javnom ponudom obveznica RS što iznosi 73 % ostvarenog prometa na BLSE u mjesecu decembru. Promet na BLSE je manji za 45,1% u odnosu na promet u istome mjesecu prošle godine. Najveći promet na BLSE u decembru je ostvaren dionicama „Republika Srpska - izmirenje ratne štete 6“ u iznosu od oko 1 milion KM.

Na Banjalučkoj berzi (BLSE) u 2015. godini ostvaren je ukupan promet u iznosu od 560,6 miliona KM što čini 31,5 % od ukupnog prometa ostvarenog na berzama u BiH. Od ovoga iznosa 165,3 miliona KM je ostvareno javnom ponudom obveznica i trezorskih zapisa RS što iznosi 73 % ostvarenog prometa na BLSE u 2015.godini. Promet na BLSE je manji za 4,4% u odnosu na ukupan promet u 2014 godini. Najveći promet na BLSE u 2015. godini je ostvaren dionicama „Telekom Srpske“ a.d. Banja Luka u iznosu od oko 9,6 miliona KM.

Grafikon 9: Promet na SASE I BLSE uporedno

Izvor: SASE I BLSE

Ukupan promet u 2015. godini na obje berze (SASE I BLSE) u iznosu od 1,78 milijardi KM je veći 47,7 % u odnosu na promet u 2014. godini.

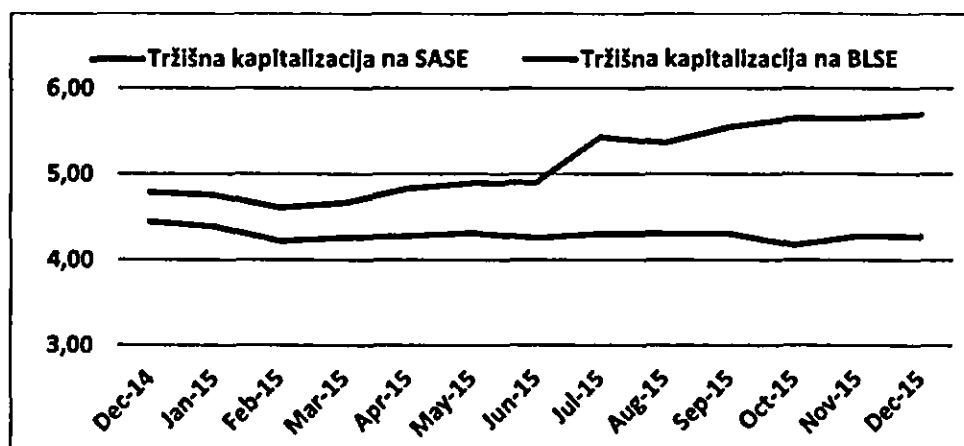
Tabela 7: Promet (u KM) na SASE I BLSE

Godina	SASE	BLSE	UKUPNO
2013	245.230.851	375.856.513	621.087.364
2014	618.943.523	586.669.579	1.205.613.102
2015	1.219.583.581	560.638.106	1.780.221.687

Izvor: SASE I BLSE

Poredeći vrijednosti kapitalizacije na Sarajevskoj berzi (SASE) u mjesecu decembru 2015. godine sa vrijednostima u mjesecu decembru 2014. godine zabilježen je rast od 18,9%, i ukupnoj kapitalizaciji učestvuje sa 57,1%. Kapitalizacija na Banjalučkoj berzi (BLSE) u mjesecu decembru 2015. godine bilježi pad od 3,7% u poređenju sa vrijednosti u mjesecu decembru 2014. godine i učestvuje u ukupnoj kapitalizaciji sa 42,9%. Vrijednost kapitalizacije na obje berze (SASE I BLSE) u decembru 2015. godine bilježi rast od 8% u odnosu na vrijednosti u mjesecu decembru 2014. godine.

Grafikon 10: Kapitalizacija na SASE I BLSE u milijardama KM

Izvor: SASE I BLSE

4. Vanjski sektor

Tokom 2015. godine Bosna i Hercegovina je ostvarila pozitivan napredak kada je u pitanju vanjskotrgovinska robna razmjena sa svijetom. U okviru ukupne robne razmjene koja se zadržala na prošlogodišnjem nivou došlo je do povećanja izvoza, smanjenja uvoza i značajnijeg smanjenja vanjskotrgovinskog deficita što je rezultiralo poboljšanjem pokrivenosti uvoza izvozom na kraju godine. Ključne determinante ovih kretanja u bh. vanjskotrgovinskoj razmjeni bile su jačanje izvozne tražnje, kretanje svjetskih cijena roba (energenti i hrana), bazni efekt iz prošle godine, kao i mjere koje su nadležne vlasti poduzele na unaprijeđenju izvoza i otvaranje bh. kompanija ka novim tržištima.

Povećanje proizvodnje u prerađivačkoj industriji i oporavak privatne potrošnje u zemljama EU pozitivno se odrazio na proizvodne procese i bh. izvoz. Tako je na kraju 2015. godine BiH ostvarila vrijednost robnog izvoza od 8,9 milijardi KM što predstavlja povećanje od 3,5% u odnosu na prethodnu godinu.

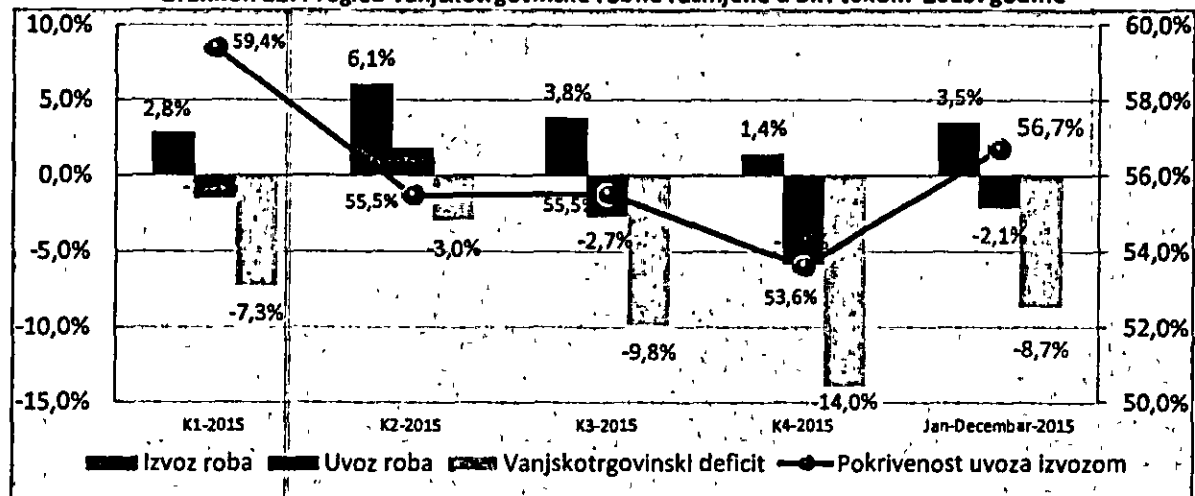
Ako se bh. izvoz roba u navedenom periodu posmatra po glavnim industrijskim grupama proizvoda, izuzev kategorija energija i neraspoređeno gdje je zabilježeno smanjanje izvoza od oko 25% odnosno 10%, u svim ostalim kategorijama zabilježen je rast izvoza pri čemu su respektivne stope rasta iznosile: netrajni proizvodi za široku potrošnju 11,2%, kapitalni proizvodi 10,6%, intermedijarni proizvodi 6,1% i trajni proizvodi za široku potrošnju 2,3%.

Posmatrano po pojedinačnim proizvodima najviše stope rasta i samim tim najznačajniji doprinos rastu izvoza zabilježeni su prilikom izvoza mesa i mesnih prerađevina od 53% (1 p.p), naoružanja i municije 47,8% (0,5 p.p), osnovnih hemijskih proizvoda 15,9% (0,8 p.p), rezane građe oko 10% (0,4 p.p), električne operme 16,9% (0,6 p.p) i odjeće 13,5% (0,5 p.p).

S druge strane, najznačajnija smanjenja i samim tim negativan doprinos rastu izvoza registrirana su u okviru nafte i naftnih derivata 45% (1,7 p.p) i koksa 15,5 (0,3 p.p), te sirovog željeza i čelika 10,5% (0,6 p.p).

Ako se bh. izvoz roba u periodu januar-decembar 2015. godine posmatra po geografskoj strukturi evidentno je povećanje izvoza roba u zemlje EU od 3%, dok je izvoz roba u zemlje CEFTA-e smanjen za 1,8%. Sa stanovišta glavnih trgovinskih partnera u navedenom periodu došlo je do povećanje izvoza u Sloveniju 7,3%, Njemačku 7,2%, i Italiju 1,6%, dok je s druge strane došlo do smanjenja bh. izvoza u Srbiju 3,7% Hrvatsku 3,1% i Austriju 1,7%. Tokom 2015. godine vrijedi istaći povećanje izvoza roba u Republiku Tursku od 51,3% u odnosu na prethodnu godinu, a pojedinačni doprinos izvoza roba na tržište Turske iznosio je 1,4 p.p što predstavlja najveći pojedinačni doprinos jedne zemlje u bh. izvozu.

Grafikon 11: Pregled vanjskotrgovinske robne razmjene u BiH tokom 2015. godine

Izvor: Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine

Tokom 2015. godine ukupni bh. uvoz roba iznosio je približno 15,9 milijardi KM što predstavlja nominalno smanjenje od 2,1% u odnosu na prethodnu godinu. Međutim na osnovu raspoloživih podataka o cijenovnim kretanjima može se zaključiti da je usljed pada uvoznih cijena uvoz stagnirao u realnom smislu. Ključni razlozi smanjenja uvoza u navedenom periodu su slabljenje finalne potrošnje, pad svjetskih cijena (ponajviše energenata i hrane), te bazni efekt iz prošle godine kada se desio nagli skok uvoza roba¹⁶. Posmatrano po klasifikaciji glavnih industrijskih grupa proizvoda smanjenja su zabilježena u kategorijama energije 20,7% i kapitalnih proizvoda 3%, dok je ostalim kategorijama zabilježeno povećanje uvoza roba.

Ako se bh. uvoz tokom 2015. godine posmatra detaljnije po proizvodima najznačajnija povećanja uvoza ostvarena su u okviru kategorija: žive stoke, sirove kože, električne opreme i motornih vozila. S druge strane, najznačajnije smanjenje uvoza zabilježeno je u okviru kategorije nafta i naftni derivati i iznosilo je oko 30%, pri čemu treba imati u vidu i pad cijene nafte na svjetskom tržištu od oko 40%. Potrebno je također istaći da su ova smanjenja cijena nafte i hrane uz izraženi bazni efekt iz prošle godine bili ključni faktori nominalnog smanjenja robnog uvoza u navedenom periodu.

Geografski posmatrano, tokom 2015. godine došlo je do povećanja uvoza iz zemalja CEFTA-e od 5%, dok je uvoz iz zemalja EU porastao za 1,1% u odnosu na isti period prethodne godine. Posmatrano po zemljama koje su glavni trgovinski partneri, u posmatranom periodu došlo je do povećanja bh. uvoza iz Srbije 6,1%, Italije 6,3%, Austrije 5,4%, Njemačke 2,4% i Slovenije 1,4%, dok je smanjenje uvoza registrirano prilikom uvoza iz Rusije i Hrvatske od oko 30% odnosno 10% u odnosu na isti period prethodne godine.

Tako je vanjskotrgovinski robni deficit u 2015. godini iznosio oko 6,9 milijardi KM i u poređenju sa prethodnom godinom smanjen je za 8,7%. Posmatra li se struktura bh. vanjskotrgovinskog robnog deficita vidljivo je se najveći doprinos smanjenju istog, tačnije 4,6 p.p, odnosi na proizvode mineralnog porijekla gdje dominantnu ulogu imaju nafta i naftni derivati. Pored ove kategorije značajan doprinos smanjenju deficita od 2,9 odnosno 1,2 p.p ostvaren je u kategorijama mašine i aparati i hemijski proizvodi. Ovo smanjenje vanjskotrgovinskog deficita poboljšalo je pokrivenost uvoza izvozom u Bosni i Hercegovini u odnosu na prethodnu godinu za 3,1 p.p pa je tako ista na

¹⁶ Nagli skok uvoza desio se u istom periodu prethodne godine usljed povećanog uvoza roba nakon poplava koje su tokom maja 2014. godine zahvatile Bosnu i Hercegovinu.

kraju 2015. godine iznosila 56,7%.¹⁷ Detaljniji pregled vanjskotrgovinske robne razmjene u BiH za 2015. godinu prikazan je u tabeli ispod:

Tabela 8: Vanjskotrgovinska robna razmjena u BiH prema HS klasifikaciji za period januar-december 2015. g

Izvor i vrsta robe prema klasifikaciji prema harmonizovanom sistemu u budžetu (HS)	IZVOZ				UVOZ				BILANS				
	2015		2014		2015		2014		2015		2014		Indeks
	u mlrd KM	u mlrd EUR	u mlrd KM	u mlrd EUR	u mlrd KM	u mlrd EUR	u mlrd KM	u mlrd EUR	u mlrd KM	u mlrd EUR			
UKUPNO	8.264	8.987	9,8	9,8	18.189	18.982	-2,1	-2,1	7.916	8.994	-4,7	-4,7	56,7%
1 ŽIVOTINJE I PROIZVODI ŽIVOTINJSKE PORUKE	115	189	96,0	0,84	457	520	34,0	0,58	842	331	-4,2	-0,14	97,0%
2 PROIZVODI ŽIVOTINJSKE PORUKE	189	202	27,2	0,50	710	737	6,8	0,29	351	335	0,6	0,04	24,1%
3 MASTI I ULJA ŽIVOTINJSKE PORUKE I ŽIVOTINJSKE PORUKE	99	119	27,1	0,29	151	187	11,8	0,10	57	49	-19,1	-0,12	70,2%
4 PREHRAMBENE POKRETNOSTI	281	308	8,9	0,29	1434	1447	0,9	0,08	1.152	1.139	-1,1	-0,17	21,0%
5 PROIZVODI MINERALNE PORUKE	849	788	-22,2	-2,43	2019	2298	-16,7	-2,43	1.864	1.520	-16,5	-4,58	32,3%
6 PROIZVODI NEKUPNE INDUSTRIJE Ili SROČNI INDUSTRIJA	904	702	18,1	-1,12	1849	1572	0,4	0,04	945	870	-8,5	-1,11	44,1%
7 PLASTIČNE MASE, GUMA I KAUČUK	249	284	14,0	0,40	990	1007	6,1	0,58	700	738	3,8	0,50	28,3%
8 KOŽA I KRZNO	147	182	9,9	0,17	482	483	-4,1	-0,12	335	301	-10,2	-0,48	35,7%
9 DRVO I PROIZVODI OD DRVETA	645	666	1,7	0,28	191	206	7,7	0,09	-454	-458	2,0	-0,12	927,1%
10 CELULOZA, PAPIR I KARTON I NJHOVI PROIZVODI	230	290	13,0	0,35	387	588	0,1	0,00	137	128	-18,8	-0,99	86,9%
11 TEKSTIL I TEKSTILNI PROIZVODI	425	493	16,3	0,30	984	1026	5,8	0,23	561	529	-8,7	-0,43	47,0%
12 ODUČA, ŠEŠIRI, KAPE I SUŠNE PROIZVODI OD KAMENJA, STAKLA, CERMENTA I SUŠNIH MATERIJALA, KERAMIČKI PROIZVODI, STAKLO I STAKLENI PROIZVODI	666	640	-8,9	-0,50	529	336	1,0	0,04	-837	-804	-8,7	0,44	186,0%
13 KERAMIČKI PROIZVODI, STAKLO I STAKLENI PROIZVODI	68	33	-13,0	-0,11	303	314	0,6	0,07	240	261	8,6	0,35	16,9%
14 ISPERI, PLEMENTI METALI I NJHOVI PROIZVODI, DRAGO I POLUDRAGO KAMENJE	13	12	-6,1	-0,01	14	13	-6,0	-0,01	1	1	-40,3	-0,01	97,9%
15 BAZNI METALI I PROIZVODI OD BAZNIH METALA	1.749	1.692	-9,6	-1,12	1900	1984	2,4	0,22	-349	-316	-89,4	-1,77	107,0%
16 MAŠINE, APARATI, MEHANIČKI I ELEKTRIČNI UREĐAJI	939	1.018	8,4	0,91	2338	2198	-6,0	-0,98	1.398	1.180	-13,8	-2,91	47,1%
17 TRANSPORTNA SREDSTVA I NJHOVI DIOLOVI I PRIBOR	300	317	5,8	0,20	1036	1071	8,1	0,30	738	753	2,1	0,20	27,2%
18 SATOV I MISIRNI, MUZIČKI I MEDICINSKI INSTRUMENTI	17	21	18,4	0,04	189	219	18,4	0,18	176	198	12,8	0,50	14,9%
19 ORUŽJE I MUNICIJA, NJHOVI DIOLOVI I PRIBOR	92	139	47,8	0,51	6	7	11,8	0,00	-86	-128	30,5	-0,58	2980,0%
20 RAZNI PROIZVODI	844	1.008	6,7	0,73	830	890	0,0	0,00	-884	-858	10,7	-0,84	268,7%
21 UMJETNIČKA DJELA, KOLEKCIJSKI PREDMETI I ANTIKVITETI	0	0	77,3	0,00	0	0	2,7	0,00	0	0	-17	0,00	82,9%
22 NERAZVRSTANO	0	0	-68,9	0,00	0	0	-78,7	0,00	0	0	-11	0,00	

Izvor: Agencija za statistiku BiH

5. Strane direktne investicije

Prema podacima u platnom bilansu za tri kvartala 2015. godine koje je objavila Centralne banke BiH strane direktne investicije ulaganja u trećem kvartalu 2015. godine su iznosila 113,8 miliona KM i ona su manja za 12,5% u odnosu na ulaganja u trećem kvartalu prošle godine. Ukupna ulaganja u prva tri kvartala 2015. godine iznose 388,9 mil. KM što je manje za 33,8% u odnosu na prva tri kvartala prošle godine. Ovaj iznos sadrži evidentirane zadržane zarade koje su dio SDI.

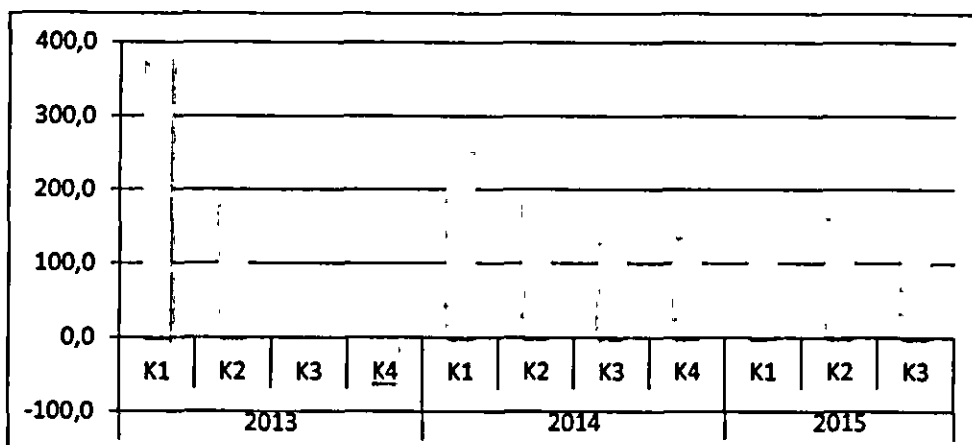
Tabela 9: SDI po kvartalima u 2012., 2013., 2014. i 2015. godini

U milionima KM	K1	K2	K3	K4	K1-K4
2013	375,8	183,9	2,4	-59,5	502,7
2014	258,0	199,5	130,1	138,1	725,6
2015	108,9	166,1	113,8		

Izvor: Platni bilans BiH, CBBiH

¹⁷ Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, Saopštenje "Statistika robne razmjene sa inostranstvom januar-december 2015. godine", 20.01.2016. godine.

Grafikon 12: SDI po kvartalima u 2013., 2014. i 2015 godini

Izvor: Platni bilans BiH, CBBiH

Prema objavljenim podacima¹⁸ CBBiH za tri kvartala u 2015. godini je najviše ulagano u prerađivačku industriju 27,96 mil. KM, telekomunikacije 66,2 mil. KM, finansijske djelatnosti i osiguranje 28,6 mil. KM.

Prema posljednjim objavljenim revidiranim podacima CBBiH, u prva tri kvartala najviše ulaganja je bilo iz Austrije 65,8 mil., Luksemburga 65,3 mil. i Turske 48,8 mil. Najveće povlačenje kapitala je bilo u Francusku 40,6 mil. KM i Slovačke 17,4 mil. KM.

Agencija za ocjenu kreditnog rejtinga Standard & Poor's potvrdila je (11.09.2015.godine) Bosni i Hercegovini suvereni kreditni rejting B sa stabilnim izgledima.

¹⁸ Ovi podaci ne sadrže reinvestiranu dobit jer se prikupljaju na osnovu druge metodologije.